

Novinka na Slovensku: Po úspešnom pilotnom ročníku sa rozbieha program občianskeho vzdelávania pre predškolákov a mladších žiakov. Aktivity si môže vyskúšať aj verejnosť na Ulici na hranie v Bratislave.

Dajú sa občianske a sociálne zručnosti detí rozvíjať už v škôlke a na prvom stupni základnej školy? Pilotný ročník, počas ktorého Inštitút pre aktívne občianstvo spolu s vybranými školami overoval metodiky a aktivity pre najmenšie deti, potvrdil, že to nielen ide, ale je to aj dôležité. Aj skúsených lektorov a učiteľov deti prekvapovali a dokazovali, že ich my dospelí nemáme podceňovať! Po pilotnom ročníku sa teraz s novým školským rokom spúšťa prihlasovanie do vzdelávacieho programu *Školy, ktoré menia svet pre MŠ a 1. stupeň ZŠ* pre všetky materské školy a 1. stupne základných škôl na Slovensku. Učitelia, rodičia a deti si tiež môžu zážitkové aktivity vyskúšať v piatok 8.9.2023 na Ulici na hranie na Biskupickej ulici v bratislavských Podunajských Biskupiciach.

Program *Školy, ktoré menia svet* pre žiakov 2. stupňa základných škôl a stredných škôl absolvovalo už vyše 350 škôl. Učiteľov škôl učil, ako cez zážitkové vyučovanie viesť žiakov k demokratickému zmysľaniu, rešpektu voči rozmanitosti ľudí aj názorov, záujmu o dianie v spoločnosti a občianskej angažovanosti.

Program *Školy, ktoré menia svet pre MŠ a 1. stupeň ZŠ* je **novinka**. Ide o systém vzdelávania a rozvoja učiteľov predškolákov a prvostupniarov prostredníctvom tréningov a mentoringovej podpory. Učiteľom program prístupňuje aj metodiku so 40 originálnymi zážitkovými aktivitami od 27-členného autorského tímu, ktoré boli **overené v pilotnom ročníku na 5 materských a základných školách** naprieč Slovenskom a konzultované s metodikmi a vývinovou psychologičkou.

„V Inštitúte pre aktívne občianstvo sa dlhodobo venujeme občianskej výchove a vzdelávaniu u starších žiakov na 2. stupni ZŠ a na SŠ a cítili sme, že je pre takéto vzdelávanie priestor aj u menších detí a že je po ňom dopyt zo strany učiteľov a škôl. Preto sme pripravili rozšírenie obľúbeného programu *Školy, ktoré menia svet* aj pre MŠ a 1. stupeň ZŠ. Venujeme sa predovšetkým témam ako empatia a emocionálna inteligencia, budovanie medziludských vzťahov, férovosť, tolerancia, ale napríklad aj demokratické rozhodovanie, keďže už v tomto veku vieme deťom ukázať, že **na ich názore môže záležať** a môžu veci okolo seba zmeniť,“ hovorí riaditeľka Inštitútu pre aktívne občianstvo Jana Feherpataky-Kuzmová.

Výskumy potvrdzujú, že **sociálne, životné a občianske zručnosti si deti začínajú formovať skôr ako na 2. stupni ZŠ**. Deti vo veku 2–7 rokov sú už schopné porozumieť symbolickému zobrazeniu a začínajú prejavovať empatické a prosociálne správanie. Vo veku 7–11 rokov začínajú mať logické uvažovanie a dokážu už ovládať svoje emócie či vnímať pocity iných, konať menej impulzívne a egoisticky a o veciach diskutovať. Tieto charakteristiky tvoria základ sociálnych a občianskych zručností a zámerom Inštitútu pre aktívne občianstvo je rozvíjať ich prostredníctvom nového programu čo možno najskôr.

„Prijemne ma prekvapilo, že niekto myslí aj na materské školy a rieši otázku aktívneho občianstva u najmenších detí. Aktivity, ktoré sme overovali, **rozvíjajú u detí rešpekt, spoluprácu, solidaritu, pochopenie toho, prečo treba dodržiavať pravidlá či prečo si máme pomáhať**. Ak tieto zručnosti rozvíjame s deťmi v nižšom veku, vytvárame základ, na ktorom možno stavať vo vyšších ročníkoch. Pri aktivitách bolo vidieť, že deti premýšľali hlbšie, boli aktívnejšie, viedli zaujímavé diskusie, v ktorých nás prekvapovali tým, aké správne názory vedia formulovať a aké riešenia vymyslieť,“ hovorí Adriana Škarbová, zástupkyňa riaditeľky pre materskú školu a učiteľka zo Základnej školy s materskou školou Brehy, zapojenej do pilotného projektu.

Vzdelávanie v programe *Školy, ktoré menia svet pre MŠ a 1. stupeň ZŠ* prebieha hravou formou a procesom zážitku a učenia deti sprevádzajú dve kamarátky - ručičky Milotka a Šarlotka od mladej grafičky Karolíny Uherčíkovej. Tie symbolizujú, že **každý, aj malé deti, môžu priložiť ruku k dielu, aby sa nám tu spolu žilo lepšie**. „Všetci máme ruky, ktoré môžeme využívať na dobré, ale aj na zlé veci. Rukou môžeme druhému pomôcť, keď spadne na zem. Podáme mu ruku, aby sa postavil. Rukou dokážeme podať jedlo či hračku, požičať ceruzku a pero, ale aj zdvihnúť odpadky zo zeme či poupratovať po sebe. (...) Rukami ale dokážeme aj ublížiť...“ začína metodická príručka, ktorá je [dostupná na stránke Školy, ktoré menia svet](#).

Do prvého ročníka programu sa môžu materské a základné školy prihlasovať do nedele 10.9.2023 na stránke: <https://skolyktoremeniasvet.sk/prihlaste-sa/>.

Program je vhodný pre všetky typy materských či základných škôl naprieč Slovenskom, bez ohľadu na zriaďovateľa, vrátane tých, ktoré sa venujú deťom so špeciálnymi potrebami. Okrem prístupu k unikátnym metodikám sú jeho súčasťou offline a online tréningy pre učiteľov, intenzívna mentoringová podpora, neobmedzený prístup do e-learningového portálu, ktorý je stále aktualizovaný o nové témy a mentoringová podpora. Školy, ktoré program úspešne absolvujú, získajú titul "Škola, ktorá mení svet".

Rodičia, učitelia aj deti, ktorých téma občianskeho vzdelávania zaujíma, si môžu **v piatok 8.9.2023 zas vyskúšať aktivity** v rámci programu *Školy, ktoré menia svet* na vlastnej koži. Inštitút pre aktívne občianstvo (IPAO) je partnerom **Metropolitného inštitútu Bratislavy** v projekte Mesto pre deti. V rámci projektu sa ulice pred bratislavskými školami menia na Ulice na hranie podľa predstáv žiakov. V tento piatok sa Ulicou na hranie stane Biskupická ulica v Bratislave. Počas dňa sa môžete porozprávať s lektormi z IPAO a pridať sa k jednotlivým aktivitám. Prispôsobené sú vždy pre konkrétnu vekovú skupinu – najmenšie deti, mladších žiakov a stredoškolákov. Viac informácií [tu](#).

Kontakty pre ďalšie informácie:

Jana Feherpataky-Kuzmová, riaditeľka Inštitútu pre aktívne občianstvo

janka@ipao.sk | MT: +421 949 183 693

www.ipao.sk | www.skms.sk | www.zoziakaobcanom.sk

Inštitút pre aktívne občianstvo (IPAO): vznikol v roku 2015 s víziou prispievať k rozvoju vyspelej, funkčnej a udržateľnej občianskej spoločnosti, ktorá stojí na aktívnych, rešpektujúcich, pozorných a kriticky mysliacich občanoch. Vytvorili sme pre všetkých učiteľov, ktorí majú záujem rozvíjať u žiakov tieto hodnoty a zručnosti, originálny vzdelávací program *Školy, ktoré menia svet*. Program prepája odborné vedomosti s princípmi zážitkového a neformálneho vzdelávania a vzdelávanie v rámci programu je akreditované Ministerstvom školstva, vedy výskumu a športu SR. Od školského roka 2016/17 ho absolvovalo už vyše 460 učiteľov z viac ako 350 škôl po celom Slovensku, ktorí pracujú s viac ako 103-tisíc žiakmi. V šk. roku 2022/23 prebiehalo pilotné overovanie metodiky pre materské školy a 1. stupeň základných škôl.

Cieľom IPAO je dosiahnuť systémové zmeny v občianskom vzdelávaní, v tejto súvislosti už prebieha na školách experimentálne overovanie našej podoby občianskej náuky pre ZŠ a SŠ.

V roku 2018 inicioval vznik Iniciatívy za občianske vzdelávanie, ktorá spája organizácie a jednotlivcov pôsobiacich v oblasti občianskeho a globálneho vzdelávania so zámerom spoločne presadzovať systémovú zmenu vo vzdelávaní k aktívnemu občianstvu ako kľúčovému pilieru úspešnej demokracie.